

VARKAUDEN YRITTÄJÄT RY:N 70-VUOTISHISTORIIKKI

Opinnäytetyö

Klaus Kallioranta

Liiketalouden koulutusohjelma
Kansainvälinen liiketoiminta

Hyväksytty ____ . ____ . ____ _____

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU Liiketalous, Varkaus Koulutusohjelma, suuntautumisvaihtoehto Liiketalouden koulutusohjelma, Kansainvälinen liiketoiminta		
Tekijä(t) Klaus Kallioranta		
Työn nimi Varkauden Yrittäjät ry:n 70-vuotishistoriikki		
Työn laji Opinnäytetyö	Päiväys 02.11.2010	Sivumäärä 22 + 24
Työn ohjaaja(t) Mikko Kuismin Hanna Leskinen		Toimeksiantaja Varkauden Yrittäjät ry
Tiivistelmä <p>Erilaiset järjestöt, seurat ja yhdistykset haluavat usein juhluvuosiensa kunniaksi laatia toimintansa vaiheita käsittelevän historiikin. Tämän opinnäytetyön taustalla oli Varkauden Yrittäjät ry:n 70-vuotisjuhluvuosi 2010, jota varten yhdistys halusi historiikin. Työn tavoitteena oli laatia kronologisesti etenevä kertomus Varkauden Yrittäjät ry:n historiasta. Lisäksi historiikkiin haluttiin liittää puheenjohtajana toimineiden ja merkittäviä huomionosoituksia saaneiden henkilöiden tai yritysten nimet.</p> <p>Työn pääsisältö oli historiikki, ja raporttiin kuuluu lisäksi myös viitekehys, tietoa toimeksiannosta sekä loppuyhteenveto ja oman työn pohdinta. Viitekehys käsitteli historiikkia ja suomalaista järjestötoimintaa. Työn lähdeaineistona käytettiin kirjallisuutta, internetlähteitä, vanhoja historiikkeja sekä erilaisia asiakirjoja, kuten vanhoja toimintakertomuksia.</p> <p>Historiikki laadittiin yleisesti ottaen seuraavanlaisia menetelmiä noudattaen: tutustuminen lähdeaineistoon, muistiinpanojen laadinta, raakaversio kirjoitus muistiinpanojen pohjalta, raakaversio tarkistus ja parantelu sekä uuden version laadinta. Varsinaista tutkimusta päätyön valmistelussa ei tarvinnut tehdä, sillä aineisto annettiin valmiina. Työn tärkein tulos on valmis historiikki.</p>		
Avainsanat Järjestöhistoriikit, järjestötoiminta, Varkaus, yrittäjäyys		
Huomioitavaa		

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Unit of Business and Administration, Varkaus Degree Programme, option Degree Programme in Business and Administration, International Business		
Author(s) Klaus Kallioranta		
Title of study The Seventy-Year History of Varkauden Yrittäjät ry		
Type of project	Date	Pages
Thesis	02.11.2010	22 + 24
Supervisor(s) of study		Executive organisation
Mikko Kuismin Hanna Leskinen		Varkauden Yrittäjät ry
Abstract <p>Different kinds of organizations, clubs and associations often want to establish a history of their operation to celebrate of their jubilee years. On the background of this final thesis was the seventy-year jubilee year of Varkauden Yrittäjät ry as the association wanted to get a history for the jubilee. The goal of the work was to establish a chronological story of history of Varkauden Yrittäjät ry. In addition, names of chairpersons and persons and companies who have had a significant role with the association were attached.</p> <p>The main content of the report was the history of the association, but the report also includes the context, information on the assignment, the final summary and conclusions. The context handled the history and the Finnish organizational activities. Literature, internet sources, previous histories and different kinds of documents, like old annual reports, were used as the source material.</p> <p>The history was established generally speaking by using following methods: checking out the source material, making notes, writing a raw version and making it better and rewriting a new version. An actual research was not needed in the preparation of the main work because the material was given as ready. The most important result of the work is the written history.</p>		
Keywords Entrepreneurship, organizational activities, organization histories, Varkaus		
Note		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	HISTORIIKKI	6
	2.1 Tavoitteet	7
	2.2 Kirjoittaminen	7
	2.3 Järjestöhistoriikit	8
3	JÄRJESTÖTOIMINTA SUOMESSA	10
	3.1 Historiaa	11
	3.2 Yrittäjäjärjestöt	13
4	HISTORIIKIN KIRJOITTAMINEN VARKAUDEN YRITTÄJÄT RY:LLE.....	15
	4.1 Tiedon hankinta ja valmistavat työt.....	15
	4.2 Kirjoitusprosessi	16
	4.3 Katsaus työn sisältöön	17
5	LOPPUYHTEENVETO JA OMAN TYÖN POHDINTA.....	20
	LÄHTEET	21
	LIITE 1 Varkauden Yrittäjät ry 1940–2010. 70-vuotishistoriikki	

1 JOHDANTO

Järjestötoiminta tarjoaa kansalaisille ja eri ryhmittymien edustajille hyvän vaikuttamiskanavan suomalaisessa yhteiskunnassa. Järjestäytyminen selkeyttää toimintaa ja kokoaa yhteen saman asian puolesta toimivia. Omat järjestönsä ovat perustaneet myös yrittäjät. Yrittäjyys on ollut pitkään vaikuttava osa suomalaista elinkeinoelämää ja yrittäjät ovat kokeneet tärkeäksi, että myös heidän etujaan valvotaan.

Tämän opinnäytetyön aiheena oleva historiikki kertoo yhdestä tällaisesta järjestöstä, Varkauden Yrittäjät ry:stä. Sen 70-vuotista taivalta tarkastellaan perustamisesta näihin päiviin saakka. Yrittäjien etuja on valvottu niin myötä- kuin vastamäessäkin.

Teoriaosuus käsittelee lyhyesti historiikin teoriaa ja suomalaista järjestötoimintaa. Historiikista tarkastellaan sen määritelmää, tavoitteita, kirjoittamista ja järjestöhistoriikkeja. Suomalaista järjestötoimintaa käsitellään yleisesti sekä sen historian ja yrittäjäjärjestöjen osalta. Lisäksi kerrotaan hieman toimeksiantajasta, työn taustasta, tiedon hankinnasta ja valmistavista töistä, kirjoitusprosessista sekä luodaan lyhyt katsaus historiikin sisältöön.

Opinnäytetyön taustana oli Varkauden Yrittäjät ry:ltä tullut pyyntö löytää Savonia-ammattikorkeakoulun Varkauden liiketalouden opiskelijoista historiikin kirjoittaja. Tämä pyyntö jalostui opinnäytetyön aiheeksi.

2 HISTORIIKKI

Jo sanasta historiikki voi päätellä (paitsi suomen kieltä taitava, myös muulta pohjalta), että kyseessä on historiaan liittyvä asia. Internetistä löytyvä Pienehkö sivistyssanakirja (Korpela 2008) määrittelee historiikin historialliseksi yleiskatsaukseksi. Se on, kuten sivistyssanakirjan luonteeseen sopinee, melko suppea ilmaisu, eikä ole kattava vastaus kysymykseen ”mikä historiikki on?”

Laajempiakin määritelmiä on tarjolla. Kimmo Katajala käsittelee kysymystä monipuolisesti kirjassaan *Historiikinkirjoittajan opas* (1990). Alkuun hän ottaa näkökulmaksi historiikin suunnittelun ja valmiin työn arvioinnin. Katajalan mukaan mainituissa tilanteissa olisi tärkeää selvittää se, mikä historiikki on ja vielä paremmin mitä se ei ole. Tämä auttaa sopivan tavoitteen saavuttamisessa. Historiikin ei tule olla yhtä tarkka kuin tieteellinen tutkimus, mutta mitä tahansa sepustustakaan ei pitäisi kutsua historiikiksi. (mt. 18.)

Toisenlaisen näkökulman Katajala löytää historiikin monipuolisuudesta. Historiikki kun voi olla ulkoasultaan, esitystavaltaan ja lähteittensä osalta hyvin monenlainen, ja tämä taas aiheuttaa sen, että tarkan määritelmän antaminen sille on vaikeaa. Ratkaisua tähän ongelmaan tarjotaan historiikin vertaamisella muihin menneisyyttä käsitteleviin esitysmuotoihin. Tällaisia ovat muun muassa kronikka, muistelmä, paikallishistoria, historialliset yleisteokset ja historian tutkimukset. Historiikki poikkeaa kaikista näistä. Se perustuu sekä kirjallisiin lähteisiin (esimerkiksi paikallishistoriat) että alkuperäislähteisiin, mutta on niin lähteitten, aiheen kuin esitystavankin osalta paikallishistorioita ja historian tutkimuksia suppeampi. Sen ei myöskään tarvitse paikallishistorian ja historian tutkimuksen tavoin olla tieteellisen kritiikin kohteena. (mt. 18–19.)

Katajala määrittelee vielä historiikin olevan tavallisesti suorasanaisten esitys, johon on hankittu tietoa useammasta kuin yhdestä lähteestä. Sen laajuus voi vaihdella muutamasta sivusta jopa pariin sataan sivuun. Katajala toteaaakin, että huolella dokumentoitujen historiikkien ja historioiden välillä on vain häilyvä ero. Loppujen lopuksi jää kirjoittajan harkittavaksi, ansaitseeko teos lähdepohjan, työskentelymetodien ja esitystavan perusteella historian nimen. (mt. 19.)

Huolimatta siitä antaako historiikille suppean vai laajan määritelmän, lienee niin, että täysin tarkkaa ja luotettavaa selitystä käsitteelle on vaikea antaa. Kuitenkin jonkinlaista suuntaa on

löydettävissä ja sen perusteella kirjoittaja voi nähdä, mihin ryhmään hänen oma teoksensa asettuu.

2.1 Tavoitteet

Kuten aiemmin kävi ilmi, ei historiikin tavoitteena ole olla mikään tieteellinen teos. Kuitenkin esimerkiksi Katajalan oppaasta voi huomata, että tavoite työlle pitää kuitenkin asettaa. Hän lähtee liikkeelle siitä, että onnistunut työ vaatii hyvän suunnitelman. Suunnitelmaan liittyy mielikuva halutusta lopputuloksesta ja Katajalan mukaan tavoite pitäisi saada niin yksiselitteiseksi kuin mahdollista. (Katajala 1990, 20.)

Tärkeimpiä, ellei tärkein tavoite historiikille on toteuttaa sen tarkoitus. Katajala kertoo järjestöjen, seurojen ja yhdistysten valmistaneen juhlavuosikseen historiikkeja jo yhdistystoiminnan ensi vuosikymmenistä lähtien. On koettu arvokkaana ja tärkeänä koota menneisyyden tapahtumat ja saavutukset yhteen. (mt. 11.)

Katajala mainitsee myös, että kirjoittajan ja teettäjän tiivis yhteistyö on välttämätöntä, jotta historiikki toteuttaisi teettäjän odotukset. Kuitenkaan ei saa tapahtua mitään ikävien asioiden ”unohtamista” tai muuta totuuden vääristelyä. (mt. 15.)

Olipa historiikki suurempi tai pienempi, parhaiten se pääsee tavoitteeseensa kun esittää menneet tapahtumat riittävän kattavasti ja selkeästi. Niin, että pääasiat tulevat selviksi ilman liiallista takertumista yksityiskohtiin tai epäolennaisuuksiin, ja että esitys on helppoa ja sujuvaa luettavaa.

2.2 Kirjoittaminen

Kimmo Katajala käsittelee oppaassaan myös kirjoitusprosessia. Hänen mukaansa kaiken historiankirjoituksen lähtökohtana on tutustuminen lähdeaineistoon. Tästä aineistosta tehdään muistiinpanot, joilla on monta tärkeää tehtävää. Niillä esimerkiksi luodaan yleiskuva aiheesta, palautetaan mieleen asioita ja hahmotetaan kokonaisuutta. Jo muistiinpanovaiheessa on tärkeää merkitä käytetyt lähteet muistiin riittävällä tarkkuudella. Tämä on tärkeää paitsi valmiiseen tekstiin tulevien lähdeviittausten takia, myös siksi että niistä on kätevä myöhemminkin tarkastaa, mistä lähteestä mikin tieto on peräisin. Menetelmiä lähdemerkintöjen tekemiseen on useita. (Katajala 1990, 33–34.)

Katajala antaa joitakin yleisiä ohjeita muistiinpanojen laadintaan. Pieniin aineistoihin soveltuu välineeksi tavallinen ruutuvihko. Siinä tiedot pysyvät paikallaan ja on helppo löytää selaamalla. Laajempia aineistoja käsitteleviä muistiinpanoja on kätevämpi merkitä irtopaperille. Ne ovat järjesteltävissä vihkoa helpommin, mutta paperien sekaantumisen vaara on aina olemassa. Nykyaikaan parhaiten istuva keino on tallettaa muistiinpanot tietokoneelle. Tämä menetelmä on helppo ja tiedot ovat myös näppärästi muokattavissa. (mt. 34–35, 37.)

Koko kirjoitusprosessiin Katajala antaa vinkkiä erillisessä kaaviossa. Hänen mukaansa prosessi on syytä järjestää loogisesti. Tärkeitä vaiheita ovat esimerkiksi päätös historiikin tekemisestä, aiheen rajaus, kirjoittajan valinta, lähteiden kartoitus ja keruu, kirjoittaminen, tekstin käsittely ja korjaukset sekä valmiin tuotoksen hyväksyminen. Kirjoittamaan ryhtyessä on Katajalan mielestä tärkeää laatia jokaisesta kappaleesta tekstirunko, joka toisin sanoen on esimerkiksi yksittäisillä sanoilla tai lauseilla jäsennelty suunnitelma siitä, mitä kappale sisältää ja miten se etenee. (mt. 36–37.)

Tärkeä osa kirjoittamista ovat myös tyyliseikat. Näihin liittyvät niin oikeinkirjoitus kuin tekstin elävöittäminenkin. Oikeinkirjoitukseen on olemassa erilaisia oppaita ja tekstiä voi elävöittää monin keinoin, esimerkiksi kuvin tai vaikkapa lainaamalla vanhaa sanomalehti-uutista. Tyylittelyssä on kuitenkin syytä muistaa kohtuus. Historiikissa puree parhaiten asiaa teksti. (mt. 38.)

Oppaasta käy hyvin ilmi, ettei kirjoittajan kannata lähteä valmistamaan tuotostaan ”takki auki”. Toisaalta ohjeet ovat hyvin selkeät ja niitä noudattamalla on todennäköisyys hyvän lopputuloksen saavuttamiselle suurempi kuin näppituntumalla etenemisellä.

2.3 Järjestöhistoriikit

Olenaisena osana suomalaiseen yhteiskuntaan kuuluu kansalaistoiminta. On kulttuuriryhmiä, liikuntaseuroja, kylätoimikuntia, tiedeseuroja, puolueita ja ammattiliittoja. Toiminnan juuret ulottuvat aina 1700-luvulle saakka. (Harju 2003, 6, 22.)

Näin ollen monelle järjestölle on kertynyt jo huomattavissakin määrin ikää ja historiaa kerrottavaksi. Tapahtuneiden asioiden esittämisessä historiikki on oiva keino ja monet järjestöt ovat valmistaneet niitä jo toiminnan alkuvuosikymmenistä lähtien. (Katajala 1990, 11.)

Oman menneisyyden tutkiminen on koettu tärkeänä. 1970-luvulla heränneen innostuksen ilmenemismuotona ovat pääasiassa olleet kylätoimikuntien oman kylän historian harrastus, laaja sukututkimusharrastus sekä työväen- ja ammattiyhdistysliikkeiden järjestöjen historia-kerhot. Kiinnostusta on ilmennyt myös muissa kansalaisjärjestöissä. Monet opintokerhot ovat haaveilleet oman historiikin tekemisestä.

Useimmiten taitaa olla niin, että järjestöhistoriikkeja valmistetaan jonkin tietyn merkkipaalun saavuttamisen kunniaksi. Katajala mainitseekin järjestöjen, yhdistysten ja seurojen valmistaneen historiikkeja juhlavuosikseen. (mt. 11.)

3 JÄRJESTÖTOIMINTA SUOMESSA

Filosofian tohtori Aaro Harju mainitsee kirjassaan Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet (2003) kansalaisjärjestöjen olevan keskeinen osa suomalaista kansalaistoimintaa. Hän määrittelee kansalaisjärjestön rekisteröidyksi tai rekisteröimättömäksi yhdistykseksi, joka tietyn tarkoituksen toteuttamiseksi toimii paikallisesti, alueellisesti ja/tai maan laajuisesti, ja jolla on joko hyväksytyt säännöt tai vähintään toimintanormit sekä toimintaorganisaatio ja sovittu taloudenhoito. (mt. 12.)

Kansalaisjärjestö voi siis olla rekisteröity tai rekisteröimätön. Se, miten toiminnan muodollisuus tai epämuodollisuus vaikuttaa toimintaan, tulee myös ilmi Harjun teoksessa. Kyse on lähinnä tietynlaisesta virallisuudesta sekä myös juridisista seikoista. Rekisteröityminen yhdistysrekisteriin tekee toiminnasta virallisempaa ja vastuuhenkilöt vapaaksi yhdistyksen talousvastuusta. Rekisteröity yhdistys voi myös toimia juridisena henkilönä. (mt. 12.)

Yhdistysrekisteriä ylläpitävän Patentti- ja rekisterihallituksen internetsivuilla käy hyvin ilmi kansalaisjärjestöjen toiminnan laajuus Suomessa. Yhdistysrekisteristä löytyy nimittäin rekisteröityjä yhdistyksiä noin 130 000. Patentti- ja rekisterihallitus on oikea väylä rekisteröityjä yhdistyksiä koskevien perustamis-, muutos- ja purkautumisilmoitusten käsittelyssä, yhdistysten sääntöjen ja niiden muutosten ennakkotarkastuksissa ja sieltä saa myös neuvontaa sekä todistuksia ja otteita luetteloista, rekistereistä ja asiakirjoista. (Patentti- ja rekisterihallitus 2010a.)

Kansalaisjärjestötoiminnasta voi poimia muutamia tuntomerkkejä, jotka siihen voi mieltää kuuluviksi. Tällaisia ovat ainakin niiden päämäärä, säännöt ja toiminnan organisointi. Kansalaisjärjestöjen toiminnalla on aina jokin tarkoitus ja niiden päämäärä on aina jotenkin yleishyödyllinen. Säännöt taas ohjaavat yhdistyksen toimintaa. Ennen kaikkea niissä mainitaan toiminnan tarkoitus, jäsenyyden perusteet, organisaatio, päätösvallan käyttö sekä periaatteet taloudenhoidolle. Sääntöjen puuttuessa on löydettävissä ainakin yhdessä sovittu tai käytännön muovaama toimintanormisto. Järjestöstä löytyy myös aina jonkinasteinen toimintaorganisaatio. Jossakin elimessä tehdään päätökset ja tietyt vastuuhenkilöt vastaavat toiminnasta. Toimielinten ja -henkilöiden virallisuusaste riippuu yhdistyksen juridisesta asemasta. Organisaatio voi olla joko paikallinen, alueellinen ja/tai maan laajuinen. (Harju 2003, 13.)

Paitsi rekisteröityjä yhdistyksiä, Suomessa ilmenee myös paljon epävirallisempaa kansalaistoimintaa. Maasta löytyy nimittäin monia rekisteröimättömiä ryhmiä, kerhoja, klubeja ynnä muita yhteenliittymiä. (mt. 13.)

3.1 Historiaa

Vakiintunut kansalaistoiminta Suomessa alkoi kolmatta sataa vuotta sitten, 1700-luvun loppulla. Harju viittaa kirjassaan Alapuron ja Steniuksen teokseen (1989a, 21–23), jonka mukaan 1700- ja 1800-lukujen taitteessa aloittivat toimintansa useat vapaamuurariloosit ja muut salaseurat sekä käytännöllisen hyödyn asiaa ajaneet sivistysseurat. (Harju 2003, 22.)

Edellä mainittuun teokseen edelleen viitaten Harju kertoo, että kansalaistoiminnan alkuvaiheessa perustettuja seuroja olivat esimerkiksi turkulaissivistyneistön salainen Aurora-seura, Turun Musikaalinen Seura ja Suomen Talousseura. 1800-luvun alkupuolella jatkoi Helsingissä toimintaansa Turussa perustettu isänmaallis-romanttinen Lauantaiseura, nuorten yliopistomiesten toveripiiri. Sen toimesta perustettiin vuonna 1831 Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja myöhemmin alkoi syntyä raittius- ja rouvasväenyhdistyksiä sekä vapaapalokuntia. (mt. 22.)

1860- ja 1870-luvut olivat Suomessa vahvan yhteiskunnallisen heräämisen aikaa. Siihen vaikuttivat muun muassa taloudellinen vaurastuminen, liikenneolojen kehittyminen, venäläinen uudistuspolitiikka, suomenkielinen sivistyneistö kansallisine innostuksineen, suomenkieliset sanomalehdet, kansakoulut, kirjastot ja lukuyhdistykset. Alkunsa saivat muun muassa Kansanvalistusseura sekä ruotsalainen ja suomalainen puolue. Noina aikoina luotiin pohja monipuoliselle kansalaistoiminnalle. (mt. 22–23.)

1800-luvun loppua kohti mentäessä Suomeen syntyivät esimerkiksi Voimistelu- ja urheiluliike, Työväenliike, Nuorisoseuraliike, Naisasialiike ja osuustoiminta. Nämä liikkeet ovat pääosiltaan edelleen hengissä ja niiden pohjalle on myöhemmin syntynyt useita kansalaisjärjestöjä. Tuohon aikaan toiminnalle oli todellista tilausta, koska järjestöt hoitivat niitä asioita, joihin julkinen valta vain perusasioita hoitaessaan ei puuttunut. Toimintaa leimasivat aatteellisuus, sitoutuneisuus ja toiminnan palo. (mt. 23.)

Kun yhteiskunta kehittyi, alkoivat kansanliikkeet jakaantua entistä enemmän kansalaisjärjestöiksi, jotka ovat Suomelle tyypillisiä. Työväenliike synnytti työväenjärjestöjä, Voimiste-

liiike liikuntajärjestöjä, Suomen Nuorison Liitto nuorisotyöjärjestöjä ja niin edelleen. (mt. 24.)

Tekstissään Siisiäiseen (1996c, 39–40; 1996a, 38) sekä Kokkoon ja Rantatupaan (2000, 13) viitaten Harju ottaa 1900-luvun järjestötoiminnasta esiin muutamia murrosvaiheita. Ensimmäinen sijoittuu vuosille 1905–1918, toinen vuosille 1928–1932 ja kolmas sotien jälkeiselle ajalle. (Harju 2003, 24–25.)

Ensiksi mainitulla aikakaudella poliittinen työväenliike vahvistui vuoden 1905 suurlakon jälkeen ja levittäytyi järjestönä niin kaupunkeihin kuin maaseudullekin. Kaikista merkittävistä kansanliikkeistä erkaantuivat omat työväenjärjestöt. Kansalaissotaan huipentuneelta ajanjaksolta juontaa juurensa porvarit vastaan työväki -asettelu. (mt. 24.)

Toinen, 1920- ja 1930-lukujen taitteeseen sijoittuva ajanjakso liittyy oikeistolaiseen protestiaaltoon, joka muun muassa Lapuan liikkeen ja IKL:n muodossa vaikutti Suomessa laajalti. Liikehdintä synnytti uusia yhdistyksiä, mutta kun vasemmistolaisia järjestöjä lakkautettiin samaan aikaan yli 3 000, ei uusilla yhdistyksillä ollut kokonaismäärään juuri vaikutusta. (mt. 24–25.)

Kolmas vaihe oli aika sotien jälkeen. Suomea rakennettiin uudelleen sodan jäljiltä, isänmaallisen hengen vallassa. Vastapainoa työlle ja sodan kokemuksille antoivat monet kansalaisjärjestöt, joiden toiminta tuohon aikaan oli hyvin vireää ja ihmisille merkittävää. Ajanjaksoa leimasi myös vilkas vasemmistolaisyhdistysten perustaminen. Vuosina 1944–1948 näki Suomessa päivänvalon kaksi ja puolituhatta SKDL:n ja kommunistien järjestöä sekä muuta vasemmistolaishenkistä järjestöä. Nämä yhdistykset osaltaan nostivat kansalaistoiminnan tason hyvinkin vireäksi, mutta toisaalta samaan aikaan lakkautettiin lähes 3 000 oikeistolaisen leiman saanutta yhdistystä. (mt. 25.)

Neljäs mainitsemisen arvoinen murrosvaihe sijoittuu 1960-luvulle. Järjestötoiminta koki notkahduksen, kun maalta- ja maastamuutto, autoistuminen ja televisioiden yleistyminen veivät yhteiskunnan uudelleenlaiseen pyörteeseen. Ihmisten aika ja energia kului paljolti muuhun kuin järjestötoimintaan. Toisaalta kuitenkin 1960-luvun lopulla ammattiyhdistystoiminta ja poliittinen toiminta vilkastuivat. 1970-luvulla koettiin vahva yhteiskunnallisen järjestötyön ajanjakso, kun niin poliittiset puolueet kuin ammattiosastotkin toimivat virkeinä,

puhumattakaan uusista vasemmistolaisista ja oikeistolaisista nuoriso- ja opiskelijayhdistyksistä. (mt. 25–26.)

Itkosta (2000, 16–17) mukailleen Harju sanoo uusien tuulten puhaltaneen taas jos seuraavalla vuosikymmenellä. Tuolloin kansalaistoiminta irtaantui poliittisista kytkennöistä. Perustetut järjestöt moninaisuudessaan ennakoivat jo pirstoutuneen kansalaistoiminnan ajan koittamista. 1990-luvun kansalaistoiminnasta Harju kertoo Itkosen nostavan esiin kolme yleistä muutolinjaa: perinteisessä järjestökentässä tapahtuneet suuret rakenteelliset muutokset, uusien yhteiskunnallisten liikkeiden nouseminen ja uudenlaisiin toimintatapoihin siirtyminen yhteiskunnallisten asioiden käsittelyssä. (Harju 2003, 26–27.)

Harju toteaa kansalaistoiminnan olevan nykyään moni-ilmeisempää kuin koskaan. Ammatillisen ja poliittisen järjestötyön asema on edelleen vahva, joskin hiipunut. Mielenkiinto on kanavoitunut aiempaa enemmän harrastus-, liikunta-, ympäristö- ja kulttuurijärjestöihin. Eräs muutos entiseen on myös perinteisten ja suurten järjestöjen jäsenmäärän menetys ja korvautuminen pienillä, spesifein tarkoitusperin toimivilla yhdistyksillä. On syntynyt muun muassa globalisaation vastaisia järjestöjä sekä luonnonsuojelu- ja eläinaktivistijärjestöjä. (mt. 28.)

3.2 Yrittäjäjärjestöt

Paikkansa suomalaisen kansalaistoiminnan kentässä ovat löytäneet myös yrittäjäjärjestöt. Nimensä mukaisesti ne ajavat yrittäjien etua. Yrittäjähenkisten tahojen verkostoituessa keskenään tiedonkulku edistyy ja myös yritystoiminta voi kehittyessään nauttia yhteistyön hedelmistä. Järjestöillä on myös muun kansalaistoiminnan tapaan yhteiskunnallista merkitystä. Järjestöt voivat edistää yrittäjien ajatuksia yhteiskunnassa ja ottaa ongelmia ratkaisuihin esille yhteisissä keskusteluissa vaikuttaen näin kaikkien yrittäjien toimintaan. Yrittäjäjärjestöt yrittävät toiminnallaan tukea yrittäjäksi ryhtymistä ja helpottaa yritystoimintaa. (Kitkatta.net 2010.)

Yhteiskunnallisesti yrityksillä on suuri merkitys yhtenä työllistävänä tahona. Tulevien vuosien haasteita ovat muun muassa suurten ikäluokkien eläkkeelle jääminen omista yrityksistään ja yritystoiminnan kannattava siirtyminen uudelle sukupolvelle. Yrittäjäjärjestöt tarjoavat jäsenilleen erilaisia palveluita näihin ja muihinkin tilanteisiin liittyen. Palveluita ovat muun muassa erilaiset koulutukset ja tiedottaminen yrittäjiä koskevista muutoksista esimer-

kiksi lainsäädännössä. Järjestöt myös antavat tietoa ja opastavat erilaisissa ongelmatilanteissa. (mt.)

Yrittäjäjärjestöjä on monenlaisia. Niitä on laajemmista valtakunnallisista pienempiin alueellisiin ja paikallisiin järjestöihin. On olemassa myös eri yritystoiminnoille suunnattuja järjestöjä ja oma järjestönsä löytyy myös naisyrittäjille. Esimerkkeinä mainituista järjestöistä voi antaa Suomen Yrittäjät (valtakunnallinen), Savon Yrittäjät (alueellinen), Varkauden Yrittäjät (paikallinen), Suomen Fysioterapiayrittäjät Fysi ry (yritystoimintasuuntautunut järjestö) ja Yrittäjänäisten Keskusliitto (naisyrittäjäjärjestö). (mt.; Suomenyritykset.fi 2010.)

Jonkinlaista kuvaa yrittäjäjärjestöjen toiminnan laajuudesta antaa myös tiedonhaku Patentti- ja rekisterihallituksen Yhdistysnetti-hakupalvelusta. Laittamalla sanan yrittäjät vapaaseen tekstihakuun sai 22. maaliskuuta vuonna 2010 491 hakuosumaa. Toiminta on siis nykyäänkin vireää. (Patentti- ja rekisterihallitus 2010b.)

4 HISTORIIKIN KIRJOITTAMINEN VARKAUDEN YRITTÄJÄT RY:LLE

Työn tilaaja oli varkautelainen yrittäjäjärjestö, Varkauden Yrittäjät ry. Se koostuu nimensä mukaisesti varkautelaisista yrittäjistä. Järjestö perustettiin marraskuussa 1940 Varkauden Seudun Yksityisyrittäjät r.y. -nimisenä valvomaan yksityisyritteliäisyyden etuja ja poistamaan sitä haittaavia epäkohtia. Nykyään yhdistys määrittellään yrittäjä-, elinkeino- ja työnantajapoliittiseksi etujärjestöksi, joka Varkaudessa toimivien pienten ja keskikokoisten yritysten sekä yrittäjien hyväksi toimii asiantuntijan ja vaikuttajan roolissa. Sen tarkoituksena on Varkauden talousalueella parantaa edellytyksiä yritysten ja yrittäjien kannattavalle toiminnalle. (Laitinen & Nyysönen 1943; Suhonen 1991; Varkauden Yrittäjät 2010.)

Työn taustalla oli yhdistyksen lähestyvä 70-vuotisjuhlavuosi. Sen kunniaksi yhdistys halusi monien aiempien juhlavuosien tapaan koota historiikin. Niinpä se kääntyi Savonia-ammattikorkeakoulun Varkauden yksikön puoleen ja tiedusteli, olisiko mahdollista teettää historiikki opiskelijatyönä. Näin historiikin tarve jalostui opinnäytetyön aiheeksi.

Tavoitteena oli laatia historiikki, joka kronologisesti edeten kuvaisi yhdistyksen toimintaa ja siihen liittyviä tapahtumia aina perustamisesta nykyaikaan saakka. Toiveena oli lisäksi, että historiikki sisältäisi tiedot puheenjohtajista, erilaisten ansiomerkkien saajista sekä vuoden yrittäjän kunniamaininnan saaneista. Kirjoittajan taholta asetettuja tavoitteita olivat ainakin historiikin selkeys, asiapitoisuus ja samalla kuitenkin mielenkiintoisuus.

4.1 Tiedon hankinta ja valmistavat työt

Tiedonhankintaa helpotti se, että tarvittava materiaali oli ainakin suurimmissa määrin jo valmiiksi olemassa. Näin aineistoa ei tarvinnut alkaa metsästä. Piti vain ryhtyä poimimaan tarvittavia tietoja vanhasta materiaalista. Pääajatus oli etsiä tietoa koskien kutakin aikajaksoa, tässä tapauksessa kymmenlukua kuten esimerkiksi 1940-luku. Suurimmissa määrin oli ajatuksena etsiä sitä historiikeista, mutta myös koottuja pöytäkirjapöytäkirjoja tuli hyödynnettyä ja tietoa löytyi muistakin lähteistä.

Valmistavat työt kirjoitusprosessia varten sisälsivät aineistoon tutustumisen, tietojen poiminnan ja luonnostelun. Yleensä ottaen koko työ eteni suunnilleen niin, että ensin luettiin aineistoa, laadittiin kutakin käsiteltävissä olevaa lukua koskeva miellekartta ja kirjoitettiin sen pohjalta raakaversio, jota tarkastaen korjattiin ja kirjoitettiin korjausten pohjalta uusi versio.

Työ ei kuitenkaan edennyt täydellisen kaavamaisesti. Monen kokeilun kautta tietty tyyli hioutui ja työ alkoi valmistua paremmin.

4.2 Kirjoitusprosessi

Edellä viitattiin jo hieman itse kirjoitusprosessiin. Työ eteni vaihtelevalla tyyllillä ja monen kokeilun ja yrityksen kautta. Paljolti voi sanoa kirjoituksen tapahtuneen alkuperäislähteistä tehtyjen muistiinpanojen pohjalta, joskin niiden rinnalla kulki usein alkuperäinen lähde, josta asioita saattoi tarkastaa. Kirjoituksia hiottiin moneen kertaan, ennen kuin lopullinen versio oli valmis. Muistiinpanoista kirjoitettiin sen vuoksi, että oli selkeämpää seurata jo esiin mielekkääseen järjestykseen poimittuja, tärkeitä pidettyjä asioita, kuin yrittää koko ajan etsiä niitä alkuperäislähteestä. Kuitenkin rinnalla kulkeva alkuperäinen aineisto mahdollisti sen, että jos jokin asia unohtui tai oli epäselvä, se voitiin tarkastaa.

Itse fyysinen kirjoittaminen tapahtui sekä kynällä ja paperilla että tietokoneella. Useimmiten raakaversiot laadittiin käsin. Sitten niitä tarkastettiin ja korjailtiin ja sen jälkeen kirjoitettiin puhdas versio tietokoneella. Tätäkin versiota saatettiin sitten korjailta useampaan kertaan. Kynällä paperille tehdyt ensimmäiset versiot nähtiin luontevampina kuin koneella kirjoitetut ja sitten moneen kertaan muokatut tekstit. Menetelmä sopi joka tapauksessa hyvin tilanteeseen. Jatkoa ajatellen raakaversioiden ja muistiinpanojen käsittelyyn on syytä kiinnittää huomiota, etteivät ne sekaannu ja joudu hukkaan.

Historiikin kirjoitus eteni aika tavalla tapahtumien kronologian mukaan. Kirjoittaminen aloitettiin alun tapahtumista ja edettiin sitten nykyaikaa kohti. Tämä menetelmä osoittautui kelvolliseksi ja palveli tarkoitustaan ihan hyvin. Toisaalta jos asioita tarkasteltaisiin laajemmin, saatettaisiin paremmin nähdä laajempia kokonaisuuksia ja löytää tapahtumia, joilla on historiaan pitempikestoinen vaikutus kuin pelkästään jonkun vuosikymmenen ilmiöllä. Hyvä ratkaisu lienee kuljettaa molempia menetelmiä rinnakkain.

Hankaliakin puolia kirjoitusprosessiin liittyi. Näitä olivat ainakin tietynlaiset henkiset kynnykset, kuten esimerkiksi työn jatkaminen taukojen jälkeen, pakottautuminen työn ääreen ja myös työn ”kunnollinen” käyntiin saaminen. Viimeksi mainitulla viitataan esimerkiksi tilanteeseen, jossa tekstiä on jo jonkin verran saatu alulle, mutta ei ikään kuin ylitetä viimeistä kynnystä ja ryhdytä kunnolla työstämään aihetta. Toisaalta työssä voitiin myös huomata, että kun työ saatiin käyntiin, tekstiä syntyi melko helpostikin ja toisinaan saatettiin tuntea jopa jonkinasteista tekemisen iloakin.

Voitaneen todeta, että tästäkin prosessista jotakin voitiin oppia. Vastaavanlaisten projektien sattuessa eteen kirjoittaminen saattaa olla helpompaa. Lisäksi oikeanlaiset työskentelytavat ja muut työtä helpottavat seikat saattavat myös löytyä helpommin.

4.3 Katsaus työn sisältöön

Historiikki laadittiin etenemään kronologisesti. Se lähtee saatesanojen jälkeen liikkeelle perustamisesta ja etenee vuosikymmen kerrallaan nykyaikaan asti. Teksti on jaettu vuosikymmenten mukaisesti päälukuihin, jotka on otsikoitu luvusta poimittujen teemojen mukaan. Viimeiseksi ovat vuorossa historiikin loppusanat ja niiden jälkeen erilaiset taulukot, kuten puheenjohtajat ja Varkauden vuoden yrittäjät. Seuraavaksi käydään historiikin etenemistä läpi siitä poimittujen lainausten valossa.

Saatesanojen jälkeen kerrotaan yhdistyksen perustamisesta. Vuoden 1940 marraskuussa pidetystä perustamiskokouksesta on löytynyt tietoa muun muassa vanhasta toimintakertomuksesta sekä 50-vuotishistoriikista.

Kun Varkauden kauppalasta ja sen lähiympäristöstä ei löytynyt yksityisyrittäjiä tyydyttävää yhdistystä, ryhtyivät he tuumasta toimeen. Elettiin epävarmaa välirauhan aikaa, kun joukko yrittäjiä kokoontui Varkauden Keskus-Hotelliin perustamiskokouksen merkeissä. Aikeissa oli perustaa yhdistys, ”joka voisi tyydyttävästi edistää yksityisyritteliäisyyttä ja olisi riippumaton keskusjärjestöihin kuuluvista tukkuliikkeistä ja tuotantolaitoksista.”

Kokouksessa toimitsija Tauno Maula alusti Yksityisyrittäjien Liiton paikallisyhdistyksen perustamiskysymyksen ja selvitti samalla yhdistyksen tarkoituksen. Viimeksi mainittu oli lyhyesti sanottuna yksityisyritteliäisyyden etujen valvominen ja sitä haittaavien epäkohtien poistaminen.

Alkuaikojen toimintaa haittasi perustamista seuranneena vuonna puhjennut jatkosota. Sodasta kuitenkin selvitettiin ja toiminta pääsi käyntiin, joskin vaihtelevissa olosuhteissa. Elpymistä kuitenkin sai tapahtua ja 1960-luvulla juhlittiin jo neljännesvuosisataista taivalta. Muun muassa näitä asioita käsitellään perustamislukua seuranneissa kolmessa luvussa.

Nuoren yhdistyksen toimintaa alkuvuosina leimasi ja hankaloitti sota seurauksineen. Toiminta oli hädin tuskin saatu käyntiin, kun jo seuraavana kesänä, vuonna 1941, syttyi yli kolme vuotta kestänyt jatkosota. Hankaluuksista huolimatta yhdistys oli kuitenkin saanut jo pyöränsä pyörimään ja vuosien 1941 sekä 1942 toimintakertomuksesta käykin ilmi, että kokouksia oli myös ehditty pitää.

...

Sodasta oli selvitty ja toiminta saatu jotakuinkin jaloilleen. Oli aika kääntää kalenterin lehdet uudelle vuosikymmenelle. Kymmenvuotisen yhdistyksen toiminta 1950-luvulla alkoi vaihtelevissa olosuhteissa. ... Yritteliäisyyden ylläpitämisessäkin oli vaikeuksia. Vastassa oli edelleen tietynlainen maailmankatsomus.

...

Tärkeä ja juhlimisen arvoinen rajapyykki saavutettiin vuosikymmenen ensimmäisen puolikkaan loppuilla, kun yhdistys täytti 25 vuotta. Neljännesvuosisataista yhdistystä kokoonnuttii juhlimaan sen syntysijoille, Varkauden Keskus-Hotelliin, lokakuun 24. päivänä vuonna 1965.

Yhdistys sai luotsata toimintaansa eteenpäin. Seuraavat luvut kertovat, miten yhdistys edunvalvontajärjestön luonteeseensa sopien hoiti suhteitaan ja kytköksiään kunnalliseen päätöksentekoon, kuinka aloitettiin vuoden varkauteilaisen yrittäjän perinne ja miten nimi 1980-luvulle tultaessa ehti muuttua jo pariinkin otteeseen ennen nykyiseen muotoon tulemistaan.

Kaupungin elinkeinopolitiikkaankin osallistuttiin muutenkin, kuin vain oman yritystoiminnan kautta. Kesäkuussa 1970 pidetty kokous nimesi edustajaehdokkaan ja varahenkilön kaupungin asettamaan elinkeinoryhmään. Ehdokas oli johtaja Artturi Määttä ja varalle valittiin ekonomi Risto Riento.

Tissarin puheenjohtajakaudella eräs mainittavan arvoinen seikka oli niin sanotun ”salaisen punaisen linjan” syntyminen yrittäjien ja kaupungin päättäjien välille. Tämä tarkoitti sitä, että kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa istuvat yrittäjät olivat kiinteässä, lähes viikoittaisessa yhteydessä järjestönsä puheenjohtajaan.

Vuonna 1976 yhdistys koki merkittävän muutoksen, kun sen nimi muutettiin. Uudeksi nimeksi tuli Varkauden Seudun Yrittäjät ry.

...

Merkittäviä asioita vuosikymmenen aloittavalle vuodelle olivat myös uusi nimenmuutos ja syysjuhlissa myönnetty ensimmäinen yrittäjäpalkinto. Nimekseen yhdistys sai nykyäänkin voimassa olevan Varkauden Yrittäjät ry:n ja mainitun tunnustuksen sai kauppiaspariskunta Liisa ja Jorma Hyttinen.

1990-luvulla juhlittiin jo puolivuosisataista yhdistystä. Yrittäjyyden asiaa pidettiin muutenkin esillä monella tapaa.

Seuraava vuosi toi tullessaan merkittävän tapahtuman, kun 12.3.1991 kokoonnuttii Warkaus-saliin. Edellisvuonna 50 vuotta täyttäneitä yhdistystä juhlistettiin korkeatasoisella ohjelmalla.

...

Yrittäjien asiaa pidettiin hyvin esillä vuonna 1994. ”Tapahtumia Varkauden Yrittäjät ry:n historiassa” -nimiseen asiakirjaan on nimittäin kirjattu tiedot *Yrittäjän*

käsikirjasta ja kouluvierailuista, joiden teemana oli yrittäjyys. Yrittäjyyden siementä siis kylvettiin, toivottavasti myös joku on lähtenyt itämäänsikin.

Vuosituhat vaihtui, mutta yhdistyksen toiminta jatkui edelleen entiseen tapaan. Viimeisintä kymmenvuotiskautta käsittelevä luku kertoo muun muassa yhdistyksen 60-vuotisjuhlinnasta ja monesta muusta asiasta. Myös yhteydenpito päättäviin tahoihin sai jatkoa ja päättäjien kanssa päästiin jo aamupuurollekin.

Uusi vuosituhat koitti uusine haasteineen. Kuitenkaan mikään ei ollut muuttunut niin paljon, etteikö toimintaa olisi voitu jatkaa entiseen malliin.

...

Omalta osaltaan hyvin merkittävä tapahtuma oli yhdistyksen 60-vuotisjuhla, joka järjestettiin keväällä Warkaus-salissa. Juhlahumu sai jatkoa kesällä, kun heinäkuussa ilmestyi juhlalehti.

...

Paikallistason politiikkaan liittyi kaupunginhallituksen ja elinkeinoryhmän kokous, jossa Sirpa Hämäläinen käytti yhdistyksen puolesta puheenvuoron. Hän toi puheessaan lyhentämättöminä esille muilta yrittäjiltä saamiaan evästyksiä.

...

Vuoteen 2009 kuuluivat aamupuurohetket kaupungin edustajien kanssa. Kautta yhdistyksen historian jatkunut yhteistyö päättäjien kanssa sai näin elää yhä. Tapaamisten muodot ovat saattaneet vaihdella, mutta ydinajatus on säilynyt samana. Hyvinvoiva ja yritteliäs Varkaus on kaikkien etu.

Viimeisen vuosikymmenen käsittelyn jälkeen ovat vuorossa lyhyet loppusanat. Niitä seuraavat erilaiset taulukot puheenjohtajista, vuoden varkautelaisista yrittäjistä ja erilaisin kunniamerkein muistetuista.

5 LOPPUYHTEENVETO JA OMAN TYÖN POHDINTA

Projektia aloittaessa voi loppuyhteenvedon laatimisen hetki tuntua kaukaiseltakin. Kuitenkin se on varsin tavoittelemisen arvoinen hetki ja sen saavuttamiseksi kannattaa tehdä työtä. Työtä ei kuitenkaan kannata tehdä vain pelkästään hetken saavuttamisen takia, vaan työn itsensä takia.

Tätä loppuyhteenvedoa kirjoitettaessa suurimmat ponnistukset ovat jo takanapäin. Monen asian suhteen ollaan viisaampia ja paljon on opittukin. Toivon mukaan opitut asiat myös jalostuvat käytännön hyödyksikin tulevissa haasteissa. Valmiiseen opinnäytetyöhön kuuluvat niin teoreettinen viitekehys että itse päätyö, Varkauden Yrittäjät ry:n historiikki. Molempien osioiden työstäminen oli omalla tavallaan mielenkiintoista, jos kohta niissä molemmissa oli omat haasteensa ja ongelmansa. Kuitenkin hankalistakin tilanteista on selvitty ja matka on jatkunut. Ylitsepääsemättömiä tilanteita ei ole syntynyt.

Viitekehystä laatiessa piti paneutua asioihin, joista ei ehkä muuten olisi vaivautunut ottamaan selvää. Teoriaosuus olisi tietysti voinut olla paljon laajempi ja syvällisempikin, mutta tällä kertaa asiat menivät näin. Historiikki koostettiin paljolti ei-tieteellisestä ja yksityisluontoisestakin lähdeaineistosta. Se oli omalla tavallaan mielenkiintoista ja tarjosi myös riittävästi haasteita.

Historiikki olisi myös voinut olla laajempi ja syvällisempikin, mutta täyttää sellaisenaankin tehtävänsä. Toimeksiantajalta saatu palaute oli enimmäkseen myönteistä, joskin myös hie-man muunlaistakin palautetta joukkoon mahtui. Toisia miellytti tarinanomaisuus, jossa tiedot kerrottiin tarinan lomassa. Toiset taas olisivat halunneet enemmän luettelomaisempaa, asiapitoista kerrontaa. Jonkin verran tuli myös parannusehdotuksia, liittyen lähinnä johonkin sanavalintaan ja yksityiskohtaan. Johonkin kohtaan haluttiin täydennystä ja jotakin nähtiin paremmaksi jättää pois. Yleistuntuma kuitenkin oli se, että historiikki tulee täyttämään tehtävänsä.

LÄHTEET

Harju, A. 2003

Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Kansanvalistusseura. Helsinki.

Katajala, K. 1990

Historiikinkirjoittajan opas. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.

Kitkatta.net 2010

Verkkojulkaisu. Luettu 18.3.2010.

Kitkatta.net > Opiskelija > Yrittäjäyys > Yrittäjäjärjestöt

<http://www.kitkatta.net/valmis/index.html>

Korpela, J. 2008

Pienuhkö sivistyssanakirja. Verkkojulkaisu. Luettu 30.1.2010.

Datateknikka ja viestintä – Jukan avoin tietosivusto > Pienuhkö sivistyssanakirja > h-alkuiset sanat > historiikki

<http://www.cs.tut.fi/~jkorpela/indexfi.html>

Laitinen, V. & Nyysönen, M. 1943

Vuosikertomus Varkauden Seudun Yksityisyrittäjät r.y:n toiminnasta vuosilta 1941 ja 1942

Patentti- ja rekisterihallitus 2010a

Verkkojulkaisu. Luettu 18.2.2010.

Patentti- ja rekisterihallitus > Yhdistysrekisteri

<http://www.prh.fi/fi.html>

2010b

Hakupalvelu. Luettu 22.3.2010.

Patentti- ja rekisterihallitus > Tietopalvelut > Yhdistysnetti > Hakusivu

<http://www.prh.fi/fi.html>

Suhonen, M. 1991

Varkauden Yrittäjät ry. 50-vuotta. Historiikki.

Suomenyrietykset.fi 2010

Hakupalvelu. Luettu 18.3.2010.

Suomenyrietykset.fi > Toimialat > Ammattijärjestöjä ja yrittäjäjärjestöjä > Sivu 11

<http://suomenyrietykset.fi>

Varkauden Yrittäjät ry 2010

Verkojulkaisu. Luettu 30.1.2010.

Varkauden Yrittäjät > Perustietoa

<http://www.varkaudenyrittajat.fi/varkaus>

LIITE 1

Varkauden Yrittäjät ry 1940–2010
70-vuotishistoriikki

Klaus Kallioranta
2010

Saatteeksi

Paljon on vettä virrannut Pirtinvirrassa sen jälkeen, kun nykyinen Varkauden Yrittäjät ry seitsemisenkymmentä vuotta sitten perustettiin. Edelleen ”vanhus” on kuitenkin voimissaan ja jäseniäkin sillä on jo yli kaksisataa.

Nykyään yhdistys määrittelee itsensä yrittäjä-, elinkeino- ja työnantajapoliittiseksi etujärjestöksi, joka Varkaudessa toimivien pienten ja keskikokoisten yritysten ja yrittäjien hyväksi toimii asiantuntijan ja vaikuttajan roolissa. Yhdistyksen tarkoituksena on Varkauden talousalueella parantaa edellytyksiä yritysten ja yrittäjien kannattavalle toiminnalle.

Jotta toiminnan tarkoitukset toteutuisivat ja yrittäjäkunnan etuja tulisi ajettua, Varkauden Yrittäjät ry ei ole vetäytynyt kuoreensa, vaan tekee yhteistyötä niin valtakunnallisen keskusliiton Suomen Yrittäjät ry:n kuin myös aluejärjestö Savon Yrittäjät ry:n kanssa. Nämä tarjoavat varkautelaisyhdistyksen jäsenien käyttöön neuvonta- ja koulutuspalveluja sekä muita monipuolisia jäsenetuja. Yhteistyötä tehdään myös Varkauden kaupungin ja muiden sidosryhmien kanssa.

Nyt, kun kunnioitettava seitsemänkymmenen vuoden rajapyykki on saavutettu, on jälleen aika pysähtyä tarkastelemaan, miten tähän on tultu ja mitä kaikkea vuosien varrelle mahtuu-kaan. Näihin kysymyksiin tämä historiikki pyrkii antamaan vastauksen. Paikoin enemmän ja paikoin vähemmän pintaa raapimalla on löytynyt tapahtumia ja asioita, joiden kautta kuljettaen muodostetaan lukijalle kuva yhdistyksen historiasta.

Alku

Usein muutoksen taustalla on vallitsevasta tilanteesta aiheutuva tyytymättömyys. Tällaisesta voidaan puhua myös Varkauden Yrittäjät ry:n perustamisen yhteydessä.

Kun Varkauden kauppalasta ja sen lähiympäristöstä ei löytynyt yksityisyrittäjiä tyydyttävää yhdistystä, ryhtyivät he tuumasta toimeen. Elettiin epävarmaa välirauhan aikaa, kun joukko yrittäjiä kokoontui 27.11.1940 Varkauden Keskus-Hotelliin perustamiskokouksen merkeissä. Aikeissa oli perustaa yhdistys, ”joka voisi tyydyttävästi edistää yksityisyrittelijäisyyttä ja olisi riippumaton keskusjärjestöihin kuuluvista tukkuliikkeistä ja tuotantolaitoksista.”

Kokouksessa toimitsija Tauno Maula alusti Yksityisyrittäjien Liiton paikallisyhdistyksen perustamiskysymyksen ja selvitti samalla yhdistyksen tarkoituksen. Viimeksi mainittu oli lyhyesti sanottuna yksityisyritteliäisyyden etujen valvominen ja sitä haittaavien epäkohtien poistaminen.

Paikalle saapuneet 42 yrittäjää – mittava otos kaikista noin 110:stä silloisesta varkautealaisyrittäjästä – keskustelivat asiasta ja päättivät yksimielisesti perustaa Yksityisyrittäjien Liiton alaisen yhdistyksen. Se sai nimekseen Varkauden Seudun Yksityisyrittäjät r.y., säännöiksi hyväksyttiin liiton mallisäännöt ja jäsenmaksuksi määriteltiin sata markkaa vuodelle. Yhdistykseen liittyi 42 jäsentä, joten ilmeisesti kukaan kokoukseen saapuneista ei jättäytynyt ulkopuolelle.

Perustava kokous valitsi tuoreelle yhdistykselle myös johtokunnan ja tilintarkastajat. Aloitetaan kokoonpanoon puheenjohtajaksi valittiin E. Nyssönen, Minna Canthin Perilliset Osakeyhtiön paikallisen liikkeen johtaja. A. Vilhusesta tuli varapuheenjohtaja, V. Laitisesta sihteeri ja S. Rämöstä taloudenhoitaja. Muita jäseniä olivat E. Jouhki, V. Karkman, W.W. Mikkola, S. Mykrä, J. Rajala, N. Rovamo ja Y. Soininen. Vakinaisia tilintarkastajia tuli kauppiasta V. Kauhanen sekä K. Pura ja varalle valittiin niin ikään kauppiaat Vasko ja Salo.

1940-luku - Sodasta rauhaan ja jälleenrakennukseen

Nuoren yhdistyksen toimintaa alkuvuosina leimasi ja hankaloitti sota seurauksineen. Toiminta oli hädin tuskin saatu käyntiin, kun jo seuraavana kesänä, vuonna 1941, syttyi yli kolme vuotta kestänyt jatkosota. Hankaluuksista huolimatta yhdistys oli kuitenkin saanut jo pyöränsä pyörimään ja vuosien 1941 sekä 1942 toimintakertomuksesta käykin ilmi, että kokouksia oli myös ehditty pitää. Yleisiä kokoontumisia oli ollut kaksi ja johtokunta oli kerinnyt koolle kolmesti. Jäsenmäärässäkin oli ehtinyt tapahtua kasvua: vuoden 1942 lopussa yhdistykseen kuului jo 49 yritystä.

Vaikka sodan vuoksi useita jäseniä kutsuttiin Puolustusvoimien palvelukseen ja toiminta senkin vuoksi vaikeutui, ei se loppunut kokonaan. Muun muassa aatteellinen toiminta oli voimissaan sodankin aikana. Tästä on esimerkkinä yritteliäisyyden viikko, joka näkyi tunnuksina näyteikkunoissa ja aihetta käsittelevinä kirjoituksina sanomalehdissä. Myös huvitoimikunta harjoitti toimintaansa. Se järjesti uuden vuoden ja vapun vastaanottajaisia ja saaduilla tuloilla tuki paikallisen aseveliyhdistyksen toimintaa.

Yritystoiminnassa sota näkyi paitsi armeijan riveihin joutuneina yrittäjinä, myös tavarapulana. Pula aiheutti säännöstelyä ja tavara oli sananmukaisesti kortilla. Aitoa tavaraa liikkui pääasiassa vain mustan pörssin kaupassa ja oikeissa kaupoissa jouduttiin turvautumaan korviketavaraan. Esimerkiksi paperiset lakanat, kengännauhat ja kengät tulivat monelle tutuksi sotavuosien aikana. Tavarapuute aiheutti myös sen, että nimismies, myöntäessään yhdistykselle lupaa kansanavun keräykseen liittyvän juhlan järjestämiseen, teki siihen lisäyksen: ”Jos säännöstelyn alaisia herkkuja on myytävänä on kansanhuollon lupa oltava.”

Sota oli pitkä ja vaikea, mutta sai viimein loppunsa. Sotavuosien jälkeen yritystoiminta elpyi, mutta ei ollut täysin mutkatonta. Toimintaa haittasivat tietynlaiset vaikeudet, joihin esimerkiksi yhdistyksen vuosien 1945 ja 1946 toimintakertomuksissa viitataan. Yrittäminen oli edelleen taistelua niukkuutta vastaan, kun tavarapula aiheutti säännöstelyä. Lisäksi mustia pilviä taivaalle kasasi kokemus siitä, että hallitsevalta taholta koetettiin tukahduttaa yksityisyritteliäisyyttä. Yrittäjät eivät kuitenkaan luovuttaneet ja vuosikertomuksissa mainitaankin tarmokkaasta mielialasta ja herpaantumattomuuden säilymisestä.

Yhdistystoiminta oli aktiivista myös sodan jälkeen. Aktiivisuus näkyi muun muassa kokouksiin ja juhliin osallistumisena ja yhteistyönä. Myös naisyrittäjien yhdistys sai alkunsa 1940-luvun lopulla. Harrastustoimintaakin ilmeni, tästä osoituksena muun muassa ”hiihtokilpailut Herrassa”. Herra oli eräs talo Leppävirran Timolassa ja siellä ilmeisesti järjestettiin hiihtokilpailuja.

Jäsenmäärä oli vuoden 1943 kolmen jäsenen takapakin jälkeen ottanut taas aimo harppauksia ja vuonna 1946 yhdistyksellä oli jo 98 jäsentä. Sadan jäsenen kieppeillä pysyttiinkin seuraavat kolme vuosikymmentä, kunnes 1980-luvulla tapahtui tuntuva kasvua.

1950-luku – osuustoimintaa, edunvalvontaa ja kauppaoppilaitos

Sodasta oli selvitty ja toiminta saatu jotakuinkin jaloilleen. Oli aika kääntää kalenterin lehdet uudelle vuosikymmenelle. Kymmenvuotisen yhdistyksen toiminta 1950-luvulla alkoi vaihtelevissa olosuhteissa. Varkaudessa järjestettiin Savon messut, tavaratilanne oli parantunut ja E. Nyyssöstä sekä W.W. Mikkolaa muistettiin Yksityisyrittäjien liiton merkillä ja kunniakirjalla. Toisaalta työllisyys oli huono, Koreassa syttynyt sota heikensi yleistä taloustilan-

netta, esiintyi lakkoilua ja sitä myöten taas tavarapulaa ja lisäksi hinnat nousivat ennen näkemättömästi.

Yritteliäisyyden ylläpitämisessäkin oli vaikeuksia. Vastassa oli edelleen tietynlainen maailmankatsomus. Varkauden Yrittäjät ry:n 50-vuotishistoriikista käy ilmi, että yrittäjyyden todellinen luonne ymmärrettiin vasta myöhemmin. Yrittäjät eivät olleetkaan häikäilemättömiä oman edun tavoittelijoita ja niin edelleen. Muista hankaluuksista huolimatta osuustoiminnan kanssa tultiin kuitenkin hyvin toimeen, niin SOK:n kuin myös OTK:n ihmisten kanssa. Kaikki olivat liikeihmisiä ja tekivät samaa hommaa, mitkä seikat varmaan edistivät keskinäistä ymmärrystä.

Toisaalta tavarankäytön paketointi yksityisliikkeessä saattoi olla joskus tarkkaa. Tarina kertoo, ettei joidenkin Rovamon asiakkaiden ostosta saanut laittaa yksityisliikkeen logolla varustettuun pussiin. Haluttiin välttyä ihmettelyltä, ”että mitenkä se tuo meidän osuusliikkeen jäsen kävelee tuollaisen kanssa.”

1950-luvulla ei unohdettu myöskään yhdistyksen varsinaista päätarkoitusta, etujen valvontaa, epäkohtien poistamista ynnä muuta. Esimerkiksi harkintaverotuksesta aiottiin tehdä valitus. Koettiin, että verotuksessa ei huomioitu vallitsevaa taloustilannetta ja että verotus tapahtui verottajan eduksi, eikä, kuten yleensä, asianomaisen eduksi. Valitusta ei loppujen lopuksi kuitenkaan tehty. Myös tarjoushinnoittelusta keskusteltiin. Oli muun muassa puhetta tupakan myymisestä alihintaan. Päätös oli kuitenkin: ”Se mitä on merkitty, se pietään.”

Eräs yhdistykseen liittyvä asia on myös Varkauden kauppaoppilaitos. Jo 1940-luvulla oli ollut puhetta Sortavalan kauppaoppilaitoksen evakuoimisesta Varkauteen. Kauppalan väki ei oikein asialle lämmennyt ja vastustusta ilmeni myös yrittäjien keskuudessa. Koululle ei kuulemma ollut paikkaa. Näin koulu meni Sortavalasta Savonlinnaan. 1940- ja -50-lukujen taitteessa perustettiin kauppaoppilaitoksen kannatusyhdistys. Sen puheenjohtajina toimivat aikanaan Varkauden Seudun Yksityisyrittäjät r.y:stä Elis Nyysönen ja häntä tehtävässä seurannut Kyösti Pulliainen. Kauppaoppilaitos saatiin kuin saatiinkin Varkauteen, eikä kiitos vähiten kuulu Varkauden osuusteurastamon johtaja Pekka Pantsulle ja Työväenopiston rehtori Väinö Tuomisaarelle, joista jälkimmäisestä tuli myös kauppaoppilaitoksen ensimmäinen rehtori. Myös naisia osallistui innokkaasti kouluasian ajamiseen.

Paitsi kauppaoppilaitoksesta ja monesta muusta, 1950-luku on syytä muistaa myös kahdeksasta eri puheenjohtajasta, jotka tekivät mainitusta vuosikymmenestä Varkauden Yrittäjät ry:n historian puheenjohtajarikkaimman. Se olikin hyvää vastapainoa seuraavalle kymmenluvulle, jolloin alkoi Einari Tissarin kymmenvuotinen puheenjohtajaurakka. 1950-luvulla yhdistys nimesi myös historiansa ensimmäisen kunniapuheenjohtajan. Titteli myönnettiin Elis Nyssöselle.

1960-luku – kauppalasta kaupunkiin ja neljännesvuosisata täyteen

Jos 1950-lukua aloitettiin hieman hankalissa merkeissä, kävi startti seuraavalle vuosikymmenelle jo suotuisamman ilmapiirin vallitessa. Muutenkin ensimmäinen vuosi sisälsi monta mukavaa asiaa, kuten vuoden 1960 toimintakertomuksesta käy ilmi. Työllisyys parani, teollisuustuotanto ja vieni kasvoivat ja vuosi oli historian siihen asti lihavin, tehtiin ennätystulos. Myös politiikan parissa yhdistys sai tunnustusta, kun puheenjohtaja Kyösti Pulliainen valittiin yhdistyksen asettamana ehdokkaana kauppalanvaltuustoon. Seuraavana vuonna tehtiin eräänlaista historiaa yhdistyksen jäsenmäärässä, kun se ensimmäistä kertaa nousi yli sadan. Vuonna 1961 kerrotaan yhdistyksellä olleen 102 jäsentä. Vuonna 1962 myös toimintaympäristö koki muutoksen, kun Varkauden kauppalasta tuli kaupunki.

Tärkeä ja juhlimisen arvoinen rajapyykki saavutettiin vuosikymmenen ensimmäisen puolikkaan loppuilla, kun yhdistys täytti 25 vuotta. Neljännesvuosisataista yhdistystä kokoonnuttiin juhlimaan sen syntysijoille, Varkauden Keskus-Hotelliin, lokakuun 24. päivänä vuonna 1965. Ennen päivän kohokohtaa, juhlaillallista, yrittäjät kokoontuivat juhlakokoukseen. Sen päätöksiä olivat ainakin Paavo Laineen kutsuminen kunniapuheenjohtajaksi ja sähkökäyttöisen laskukoneen lahjoittaminen Varkauden kauppaoppilaitokselle. Juhlaillallisen avasi puheenjohtaja E. Tissari tervetuliaispuheellaan. Puheen pitivät myös kaupunginjohtaja Eino E. Salmi kutsuvieraiden puolesta sekä Yrittäjien Liiton varapuheenjohtaja, kansanedustaja ja teollisuusneuvos Oiva Turunen. Jälkimmäinen jakoi myös kunniamerkkejä ansioituneille jäsenille. Ilta kaartui loppuunsa kevyemmän ohjelman merkeissä. Siitä vastasivat Kurt-Henrik Putkonen ja Eero Ryytty.

Vuosikymmenen jälkipuoliskoa leimasi edelleen jatkunut kaupungistuminen ja teollistuminen sekä sen mukanaan tuomat muutokset, kuten työajan lyhentymisen ja uusien kauppa-
muotojen syntyminen. Ensiksi mainittua käsiteltiin yrittäjienkin piirissä useaan otteeseen.

Vallinnut kehitys heijastui myös verotukseen, joka meinasi muodostua yrittäjille melko tiukaksi. Tähänkin epäkohtaan pyrittiin puuttumaan.

Politiikka ei värittänyt toimintaa ainoastaan 1960-luvun alkupuolella Heikki Malisen mukaan yrittäjät tunsivat vastuunsa myös yhteiskunnallisissa asioissa, mistä osoituksena hän mainitsee eri vaaleja koskevien edustajaehdokaskysymysten käsittelyn yhdistyksen piirissä. Lisäksi hän kertoo yhdistyksen asettaneen ehdokkaansa myös joihinkin kunnallisiin toimielimiin. Esimerkiksi vuonna 1967 valittiin yrittäjien edustajaksi kaupunginhallitukseen Kyösti Pulliainen. Pari vuotta myöhemmin kaupunginvaltuustoon valittiin yrittäjistä jälleen Pulliainen, tällä kertaa oikeistolaisen vaaliliiton tuloksena.

Yhdistyksen toiminta 1960-luvulla tuntuu muutenkin olleen ihan vireää. Toiminnasta voisi mainita myös yrittäjäviikot, ”toiminnan traditionaalinen runko”, joita pyrittiin vuosittain viettämään. Tämän syksyisen tapahtuman antiin kuului muun muassa teatterikappale sekä yhteinen esillä olo lehtien palstoilla. Lähinnä lehtiväylänä käytettiin Warkauden Lehteä. Kauppaoppilaitosta tuettiin myös edelleen, sen hyväksi järjestettiin esimerkiksi arpajaiset.

Vuosikymmenen loppupuolella otettiin puheeksi myös oman huoneiston hankkiminen yhdistykselle. Suunniteltiin yhteistä hankintaa Käsi- ja Pienteollisuusyhdistyksen kanssa. Neuvottelujakin käytiin, mutta lopulta laskelmat kariuttivat suunnitelmat. Ilman huoneistoakin pärjättiin ja voitiin suunnistaa kohti 1970-lukua.

1970-luku – Tissarin kaudelta nimenmuutokseen

1970-luku jää historiaan vuosikymmenenä, joka päätti Einari Tissarin kymmenvuotisen puheenjohtajakauden. Jo aiemmin Tissari oli ilmaissut halukkuutensa luovuttaa tehtävät jollekulle toiselle, mutta riittävän innokkaita vastuunkantajia ei ollut vielä löytynyt. Pitkän vastuun kantanut Tissari sai luovuttaa nuijan Esko Tervoselle, joka toimi puheenjohtajana vuodet 1975 ja 1976. Mainittujen lisäksi johtajan tuolia ehti 1970-luvulla kuluttaa kaksi muutaakin yrittäjää. Vuosina 1977 ja 1978 vastuun kantoi Juhani Sorsa ja vuosikymmenen viimeisestä vuodesta vastasi Reijo Johnson.

Vuonna 1970 30-vuotinen yhdistys keskusteli liikkeiden sulkemisesta kesälauantaisin. Päätöksenä annettiin ohje: ”Suljetaan, jos muutkin sulkevat.” Samana vuonna järjestettiin kirkollisvaalit, joihin liittyen vuoden 1970 kokouspöytäkirjoista on poimittu maininta ”Varkau-

telaisten vaaliliitto”. Heikki Malinen toisaalla mainitsee 1960-luvun lopulla päätetyn omien ehdokkaiden asettamisesta kyseisiin vaaleihin. Ilmeisesti yhdistys halusi kantaa vastuuta myös tällä saralla.

Kaupungin elinkeinopolitiikkaankin osallistuttiin muutenkin, kuin vain oman yritystoiminnan kautta. Kesäkuussa 1970 pidetty kokous nimesi edustajaehdokkaan ja varahenkilön kaupungin asettamaan elinkeinoryhmään. Ehdokas oli johtaja Artturi Määttä ja varalle valittiin ekonomi Risto Riento.

Tissarin puheenjohtajakaudella eräs mainittavan arvoinen seikka oli niin sanotun ”salaisen punaisen linjan” syntyminen yrittäjien ja kaupungin päättäjien välille. Tämä tarkoitti sitä, että kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa istuvat yrittäjät olivat kiinteässä, lähes viikoittaisessa yhteydessä järjestönsä puheenjohtajaan.

Vuonna 1976 yhdistys koki merkittävän muutoksen, kun sen nimi muutettiin. Uudeksi nimeksi tuli Varkauden Seudun Yrittäjät ry.

Kauppaoppilaitoksen toimintaa tuettiin 1970-luvullakin esimerkiksi perustamalla koululle 2 000 markan stipendirahasto. Muitakaan opinahjoja ei unohdettu: kansakouluille jaettiin YY-lukujärjestyksiä. Saivatpahan tulevat yrittäjät merkitä tuntinsa muistiin.

1980-luku – yrittäjyyttä ja vuoden yrittäjiä

1980-luku käynnistyi vilскеellä. Vuoden 1980 toimintakertomus mainitsee kyseessä olleen tavanomaista vilkkaamman vuoden. Toimintaa riittikin niin Leningradiin suuntautuneen kevätkäytön, Oulun yrittäjäpäivien, Kuopion maakuntajuhlien, yrittäjien hiihtopäivän kuin vaalitanssiaistenkin muodossa. Merkittäviä asioita vuosikymmenen aloittavalle vuodelle olivat myös uusi nimenmuutos ja syysjuhlassa myönnetty ensimmäinen yrittäjäpalkinto. Nimekseen yhdistys sai nykyäänkin voimassa olevan Varkauden Yrittäjät ry:n ja mainitun tunnustuksen sai kauppiaspariskunta Liisa ja Jorma Hyttinen.

Saman vuoden talvella kiinnitettiin yrittäjäyhdistysten neuvottelupäivillä huomiota yrittäjien oikeusturvaan ja aseman parantamiseen. Todettiin, etteivät ne ole mahdollisia ilman tehokasta edunvalvontaa, eli oikeutta ja valmiutta työtaisteluun ja painostustoimintaan.

Yrittäjien asema oli esillä myös niin ikään vuonna 1980 tehdyssä yrittäjätutkimuksessa. Sen tuloksissa paljastui kaksi muista eroavaa seikkaa. Suurimpina ongelmina koettiin verotus sekä kaupungin passiivinen suhtautuminen yksityiseen yrittämiseen ja elinkeinojen kehittämiseen. Asia ei kuitenkaan jäänyt sikseen, vaan kaupunki etsi asiaan nopeaa parannuskeinoa. Tästä tunnustuksena Pohjois-Savon maakuntaliitto myönsi Varkauden kaupungille vuonna 1987 kunniakirjan elinkeinotoimintojen kehittäjäkuntana.

Vuonna 1986 kirjoitettiin historiaa, kun yhdistys sai ensimmäisen naispuheenjohtajansa. Yli neljäkymmenen vuoden ukkovallan jälkeen ruoriin astui Paula Harjanne.

1980-luvulla saatiin myös tilastollista osviittaa siitä, että yrittäjätkin todella ovat työnantajia. Nimittäin vuosikymmenen alussa PK-yritysten työllistävä vaikutus ylitti Varkaudessa ensimmäistä kertaa suurteollisuuden luvut.

Jos yritysten työllistämistilastot ottivat aimo harppauksia, samaa teki vuosikymmenen aikana myös yhdistyksen jäsenmäärä. Vuonna 1980 jäseniä oli jo silloinkin mukavasti, 128 jäsentä, ja vuonna 1989 niitä oli kertynyt melkein puolet lisää. Tuolloin jäseniä näyttää olleen 163.

1990-luku – asuntomessuilta uudelle vuosituhannelle

Jos 1980-luku alkoi vilkkaissa merkeissä, niin tekemistä riitti myös seuraavalla vuosikymmenellä. Siitäkin huolimatta, että paha lama kosketti juuri 1990-luvun alkua. Jo ensimmäiselle vuodelle mahtui monenlaista touhua. Varkaus valmistautui Puurtilan asuntomessuihin ja Varkauden Yrittäjät ry:n messuyhteyshenkilöksi nimettiin Hannu Takkunen. Muita tapahtumia olivat muun muassa Tuloksentekijä -90 -yrityspeli, Kuopiossa järjestetty maakunnallinen yrittäjäjuhla, Savulahden perinteinen kesäretki ja Hotelli Taipaleessa pidetty, työpaikan ihmissuhteita ja ilmapiiriä käsitellyt koulutustilaisuus.

Yhdistyksen poliittisiin kuvioihin liittyy osaltaan sen osallistuminen kutsuttuna kaupungin johdon järjestämään, kaupungin elinkeinotoimintaa koskeneeseen neuvottelu- ja keskustelutilaisuuteen. Tämän tilaisuuden pohjalta kaupunginhallitus kutsui Varkauden kaupungin elinkeinojen kehittämisryhmään paikallisten yrittäjäjärjestöjen edustajia. Varkauden Yrittäjät ry:n edustajaksi ryhmään valittiin Osmo Kokkonen.

Seuraava vuosi toi tullessaan merkittävän tapahtuman, kun 12.3.1991 kokoonnuttiin Varkaus-saliin. Edellisvuonna 50 vuotta täyttäneitä yhdistystä juhlistettiin korkeatasoisella ohjelmalla.

Vuonna 1993 toimittiin paitsi paikallisesti, myös alueellisesti ja jopa kansainvälisissä merkeissä. Aluetoimintaan liittyy maakunnallinen yrittäjäjuhla, joka järjestettiin vuorostaan Varkaudessa. Kansainvälisiä vivahteita toivat puolestaan ystävyyskaupunkitapaamiset ruotsalaisten ja saksalaisten kanssa sekä yrittäjien aloitteesta järjestetty vientikauppakoulutus.

Yrittäjien asiaa pidettiin hyvin esillä vuonna 1994. ”Tapahtumia Varkauden Yrittäjät ry:n historiassa” -nimiseen asiakirjaan on nimittäin kirjattu tiedot *Yrittäjän käsikirjasta* ja kouluvierailuista, joiden teemana oli yrittäjäyys. Yrittäjäyden siementä siis kylvettiin, toivottavasti myös joku on lähtenyt itämäänkin.

Yhdistyksen jäsenmäärä koki tuntuviakin muutoksia vuosikymmenen aikana. Vuonna 1990 asiat olivat melko hyvällä tolalla, jäsenluvuksi kirjattiin vuoden lopussa 154. Syystä tai toisesta tapahtunut jäsenkato laski lukemia ja vuonna 1995 yhdistykseen kuului ”vain” 112 jäsentä. Kasvua sai kuitenkin taas tapahtua, joko paluumuuttajien, uusien jäsenten tai molempien muodossa. Vuonna 2000 jäsenmäärä oli jälleen vanhoissa lukemissa, käsittäen 156 jäsentä.

2000-luku – elinkeinopolitiikkaa, mölkkyä ja aamupuuroa

Uusi vuosituhat koitti uusine haasteineen. Kuitenkaan mikään ei ollut muuttunut niin paljon, etteikö toimintaa olisi voitu jatkaa entiseen malliin. Jo aloittava vuosi toi matkassaan monenlaista. Poliitiikan saralla yhdistys niitti menestystä, kun sihteeri Sirpa Hämäläinen valittiin Varkauden kaupunginvaltuustoon. Poliitiikan rintamalla tapahtui muutakin. Elinkeinotoimiston sekä parin muun yhdistyksen kanssa palaveerattiin kaupungintalolla.

Yrittäjäyysasiaa pidettiin esillä laajemminkin. Siitä käytiin puhumassa niin kaupungin avainhenkilöille kuin peruskoululaisille ja nuorille työttömillekin. Myös Savon Sampo -messut olivat hyvää mainosta yhdistyksen asialle. Varkauden Yrittäjät ry:llä oli messuilla yhteinen näyttelyosasto Varkauden Yrittäjänaiset ry:n, Yrittäjäyysvuosikymmen 1995–2005:n ja Liikealan ammattiosasto ry:n kanssa. Osasto valittiin koko messujen parhaaksi. Poliisin ja vakuutusalan yrittäjien kanssa järjestettiin turvallisuusilta.

Seuraavan vuonna yhdistys osallistui yhdessä Yrittäjänäisten, Yrittäjyysvuosikymmen 1995–2005:n, Liikealan ammattiosaston ja Varkauden kaupungin elinkeinotoimiston kanssa palvelualojen seminaarin järjestämiseen. Omalta osaltaan hyvin merkittävä tapahtuma oli yhdistyksen 60-vuotisjuhla, joka järjestettiin kevättalvella Warkaus-salissa. Juhlahumu sai jatkoa kesällä, kun heinäkuussa ilmestyi juhla-lehti. Vuonna 2001 Varkauden Yrittäjät ry teki tärkeää työtä myös huumeiden ja päihteiden vastaisessa työssä, kun se osallistui valistusnäytelmän kustannuksiin sekä haastekeräykseen.

Vuonna 2002 yhdistys sai vieraita läheltä vallan ydintä, kun kansanedustaja Jyrki Katainen saapui vierailulle Varkauteen. Vierailu oli osa Savon Yrittäjät ry:n yrityksiin suuntautunutta kansanedustajakierrosta. Ohjelmaan sisältyi muun muassa yritysvierailuja sekä keskustelutilaisuus kaupungintalolla. Paikallistason politiikkaan liittyi kaupunginhallituksen ja elinkeinoryhmän kokous, jossa Sirpa Hämäläinen käytti yhdistyksen puolesta puheenvuoron. Hän toi puheessaan lyhentämättöminä esille muilta yrittäjiltä saamiaan evästyksiä.

Yhteys kunnallispolitiikkaan on ollut tärkeä osa yhdistyksen toimintaa ja se sai jatkoa keväällä 2003, kun Varkauden Yrittäjät ry yhdessä Savon Yrittäjät ry:n kanssa lähestyi kirjeellä kaupunginhallitusta. Aiheena oli kuntien ja yrittäjien yhteistyön tiivistäminen. Yhdistys sai puheenvuoron myös Varkauden talousalueen aluekeskusohjelman kumppanuusseminaarissa. Sen käytti Ari Joutsen. Tulevaisuuteenkin muistettiin satsata. Käyntiin nimittäin polkaistiin projekti yrittäjyyskasvatus kouluissa. Näin oltiin omalta osalta vaikuttamassa siihen, että yrittäjyydellä olisi sijansa jatkossakin.

Kuluneella vuosikymmenellä yrittäjät ovat usein käsitelleet elinkeinopolitiikkaa ja olleet asian tiimoilta keskustelussa myös kaupungin kanssa. Helmikuussa 2004 järjestetyssä, yhdistyksen ja kaupunginhallituksen välisessä tapaamisessa Yrittäjät pääsivät esittämään omia mielipiteitään. Myöhemmin samana vuonna yhdistys esitti myös omia muutosehdotuksiaan. Vuoden 2004 satoa oli myös käyntiin pyörähtänyt kummiluokkatoiminta, joka osaltaan jatkoi koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Uudella vuosituhannella jatkui myös jo aiemmin alkanut kesäjuhlaperinne. Kesäisissä merkeissä kokoonnuttiin juhlimaan milloin minnekin. Ohjelmaa oli monenlaista, eikä vähäisimmässä roolissa ole ollut Mөлkkö-peli.

Mölkyn ohella harrastettiin liikuntaa enemmänkin. Yhdistyksessä on oivallettu myös ruumiin kulttuurin harjoittamisen tärkeys ja tästä on ollut osoituksena esimerkiksi joukkueet Yrittäjien SM-hiihdoissa ja Navitas-maratonilla. Näin myös huvitoiminta ja ”hiihtokilpailut Herrassa” ovat saaneet arvoistaan jatkoa.

Vuosikymmenen loppua leimasi myös Varkautta koskettanut taantuma. Siitä huolimatta ja myös sen vuoksi nähtiin hyväksi rakentaa ja ylläpitää hyviä suhteita kaupunkiin sekä osallistua useisiin hankkeisiin. Viimeksi mainittuja olivat Työlle tekijä-, naisyrittäjille suunnattu Futuuri-, Oppiva yritys-, Yksikään ei huku- sekä Äkkimuutos -hankkeet. Poliittisia kuvioita näinä vuosina piirreltiin edelleen niin valtio- kuin paikallistasollakin. Vuorollaan yhdistyksen vieraksi saatiin kansanedustaja-Karit Kärkkäinen ja Rajamäki. Vuonna 2008 Varkaudessa järjestettiin sekä rovastikunnallinen yrittäjien kirkkopyhä että maakunnallinen yrittäjäjuhla. Näin saatiin osaltaan olla edistämässä laajempaa yhteistyötä ja kanssakäymistä. Vuoteen 2009 kuuluivat aamupuurohetket kaupunginedustajien kanssa. Kautta yhdistyksen historian jatkunut yhteistyö päättäjien kanssa sai näin elää yhä. Tapaamisten muodot ovat saattaneet vaihdella, mutta ydinajatus on säilynyt samana. Hyvinvoiva ja yritteliäs Varkaus on kaikkien etu.

Lopuksi

Tällaiselta näytti tie, jota 70-vuotias yhdistys on aikojen kuluessa kulkenut. Tosin asiat kerrottiin vain yhdestä näkökulmasta ja tiettyjen lähteiden perusteella. Toisen kertojan kertomana tarina olisi voinut olla ihan erinäköinen. Tärkeintä kuitenkin lienee se, että monenlaisista vaiheista huolimatta yhdistyksen toiminta on saanut jatkoa tähän päivään saakka ja saa jatkaa yhä.

Edelleen keskellämme on niitä, jotka ovat nämä kerrotut vaiheet itse kokeneet. Heidän esimerkkinsä olkoon rohkaisemassa tämänkin päivän yrittäjiä ja kaikkia muitakin. Vaikeudet vahvistavat ja menestys luo uskoa tulevaan. Vaikka tuulet työntävät monenlaisia pilviä Varkauden taivaalle nykyäänkin, yritteliäisyys elää edelleen vahvana. Eikä tämä Savon sydän liene niitä hulluimpia paikkoja asua ja yrittää?

Onnea 70-vuotiaalle Varkauden Yrittäjät ry:lle! Menestystä myös tuleville vuosikymmenille.

Puheenjohtajat vuosina 1941–2010

Vuosi/vuodet	Puheenjohtaja
1941–1948	Eelis Nyysönen
1949–1951	Paavo Laine
1952	E. Ettala
1953	Eero Kärkkäinen
1954	V. Metsälä
1955	Gunnar Koski
1956	Paavo Laine
1957	Kaarlo Taavila
1958–1961	Kyösti Pulliainen
1962–1963	Risto Riento
1964	M. Ollonqvist
1965–1974	Einari Tissari
1975–1976	Esko Tervonen
1977–1978	Juhani Sorsa
1979	Reijo Johnson
1980–1983	Eljas Koponen
1984–1985	Hannu Stenroos
1986–1988	Paula Harjanne
1989–1991	Kari Blomberg
1992–1993	Osmo Kokkonen
1994–1995	Paula Harjanne
1996–1997	Osmo Kaulamo
1998–1999	Tero Tiitinen
2000–2001	Jorma Jääskeläinen
2002–2005	Sirpa Hämäläinen
2006–2008	Sirpa Alho-Törrönen
2009–	Riitta Asikainen

Savon Yrittäjät ry:n puheenjohtajana toimineet Varkauden Yrittäjät ry:n jäsenet

Vuosi/vuodet	Puheenjohtaja
1985–1992	Hannu Stenroos

2009–	Sirpa Alho-Törrönen
-------	---------------------

Varkauden Vuoden yrittäjät vuosina 1980–2009

Vuosi	Yrittäjä/yritys
1980	Liisa ja Jorma Hyttinen K-Market Hermannin
1981	Aarne Husu Kivenraivaus Oy
1982	Welin Kaukokiito Oy
1983	Veneveistämö T. Korhonen
1984	Osmo, Toivo ja Vesa Pohjola Varkauden Kone Oy
1985	Hannu Takkunen
1986	Eeva ja Matti Niinimäki Matti Niinimäki Ky
1987	Seppo Mykrä Savoplan Oy
1988	Eija ja Eljas Koponen Nosturiautot E Koponen Oy
1989	Tilitoimisto Pauli Hämäläinen
1990	Laura Olakivi Lauran Puoti
1991	Ritva ja Markku Auvinen MetalMix Oy
1992	Puustiset Ari Center Jaakkolan Kone Oy
1993	Kalaliike T. Moisander
1994	Jätehuolto Arokivi Oy
1995	Timo Tenhunen Varkauden Puu Oy
1996	Sahala Oy
1997	Bend Piping Oy
1998	Erkki Törrönen ETT-Teollisuusautomaatio Oy
1999	Ulla ja Jaakko Pöyhönen Rakennuslevy Pöyhönen Ky
2000	Varkauden Telineasennus Oy
2001	Osmo Kaulamo Osmo Kaulamo Engineering Oy

2002	Ahti Keinänen Data-Enter Ky
------	--------------------------------

2003	Anne Pääkkönen Konjunkturi Oy
2004	Hanna-Leena ja Pasi Halonen Pesuleenat Oy
2005	Kaarina ja Pentti Rastas PT-Palontorjuntapalvelu Oy
2006	OS Automation Oy
2007	Keveka Rakennus Oy
2008	Katri Tarvus Varkauden Ruokaravintola Amanda
2009	Soili Tonteri Hotelli Joutsenkulma

Järjestöansiomerkkien saajat vuosina 1950–1996

Vuosi	Saaja	Merkin luokka
1950	Ville Mikkola	pronssi
1950	Eelis Nyysönen	pronssi
1951	Niilo Rovamo	pronssi
1951	Aarne Vilhunen	pronssi
1952	Eetu Ahonen	pronssi
1952	Vieno Jänis	pronssi
1952	Yrjö Soininen	pronssi
1953	Ernesti Ettala	pronssi
1953	Helmi Hämäläinen	pronssi
1953	Gunnar Koski	pronssi
1953	Viola Koski	pronssi
1953	Paavo Laine	pronssi
1953	Veikko Metsälä	pronssi
1953	Oili Nyysönen	pronssi
1953	Sulo Rämö	pronssi
1955	Vilho Alho	pronssi
1955	Enver Hassan	pronssi
1955	Eino Ikonen	pronssi
1955	Elsa Julku	pronssi
1955	Lempi Kärkkäinen	pronssi
1955	Ville Mikkola	hopea
1955	Vilhelmiina Rajala	pronssi
1955	Hilma Salo	pronssi
1955	Mikko Tilles	pronssi
1956	Kaarina Ikonen	pronssi
1956	Sirkka Kauppinen	pronssi
1956	Maija Laimgruber	pronssi
1956	Aino Laine	pronssi
1957	Aaro Ahola	pronssi
1957	Reino Pulliainen	pronssi
1958	Emil Halonen	pronssi
1958	Helmi Hämäläinen	hopea
1958	Kaarina Ikonen	hopea
1958	Gunnar Koski	hopea

1958	Paavo Laine	hopea
1959	Elis Nyyssönen	hopea
1959	Kyösti Pulliainen	pronssi
1960	Akseli Hanhineva	pronssi
1960	Vieno Jänis	hopea
1960	Simo Mikkola	pronssi
1960	Sulo Mykrä	pronssi
1960	Niilo Rovamo	hopea
1960	P.N. Vasko	pronssi
1962	Kyösti Pulliainen	hopea
1963	Ernesti Ettala	hopea
1963	Erkki Laitinen	pronssi
1963	Erkko Nyyssönen	pronssi
1963	Reino Pulliainen	hopea
1963	Risto Riento	pronssi
1970	Aaro Ahola	pronssi
1970	Kirsti Koponen	pronssi
1970	Viola Koski	hopea
1970	Antti Kuisma	pronssi
1970	Paavo Laine	kulta (nro 150)
1970	Kyösti Pulliainen	kulta (nro 151)
1970	Sylvi Reiss	pronssi
1970	Jouko Stjerna	pronssi
1970	Kaarlo Taavila	pronssi
1970	Einari Tissari	pronssi
1970	Eero Uimonen	pronssi
1970	Aarne Vartiainen	pronssi
1973	Risto Riento	hopea
1975	Antti Kuisma	hopea
1975	Paavo Lundberg	pronssi
1975	Arja Ryhänen	pronssi
1975	Kyösti Taanila	pronssi
1975	Kaarlo Taavila	hopea
1975	Einari Tissari	hopea
1975	Veikko Tukiainen	pronssi
1975	Eero Uimonen	hopea
1978	Martti Halonen	pronssi

1981	Eljas Koponen	pronssi
1981	Paavo Lundberg	hopea
1981	Esko Tervonen	pronssi
1981	P.N. Vasko	hopea
1984	Hannu Stenroos	pronssi
1986	Marjut Mykrä	pronssi
1991	Hannu Stenroos	hopea
1996	Keijo Aihkisalo	hopea

Yrittäjä- ja ansioristien saajat vuosina 1988–2009

Vuosi	Saaja	Merkki/luokka
1988	Paula Harjanne	yrittäjä./hopea
1988	Arja Karjalainen	yrittäjä./pronssi
1988	Eija Koponen	yrittäjä./pronssi
1988	Risto Koskivuori	yrittäjä./pronssi
1988	Laura Olakivi	yrittäjä./kulta
1988	Heikki Räisänen	yrittäjä./kulta
1990	Ritva Hirvonen	yrittäjä./pronssi
1990	Seija Jauhiainen	yrittäjä./pronssi
1990	Rauha Pietikäinen	yrittäjä./pronssi
1990	Toini Pulkkinen	yrittäjä./pronssi
1990	Seppo Pöntinen	yrittäjä./pronssi
1990	Aila Tarvainen	yrittäjä./pronssi
1990	Jukka Tuomainen	yrittäjä./pronssi
1993	Unto Holopainen	yrittäjä./hopea
1993	Eila Koponen	yrittäjä./kulta
1993	Eljas Koponen	yrittäjä./kulta
1993	Laura Olakivi	yrittäjä./kulta
1993	Hannu Stenroos	yrittäjä./kulta
1993	Erkki Tolvanen	yrittäjä./kulta
1994	Sirpa Koskela	yrittäjä./pronssi
1994	Heljä Lindroos	yrittäjä./pronssi
1994	Jukka Reijonen	yrittäjä./pronssi
1996	Juha Airaksinen	yrittäjä./kulta
1996	Paula Harjanne	yrittäjä./kulta
1997	Pauli Hämäläinen	yrittäjä./kulta
1997	Tuula Hämäläinen	yrittäjä./kulta
1997	Raija Laukkanen	ynsior./hopea
1997	Väinö Luostarinen	yrittäjä./kulta
1997	Paavo Mikkonen	yrittäjä./kulta
1997	Jaakko Pajaniemi	yrittäjä./kulta
1997	Pirkko Tuovinen	yrittäjä./hopea
1998	Lyyli Issakainen	yrittäjä./kulta
1998	Keijo Karlsson	yrittäjä./hopea
1998	Veli Särkkä	yrittäjä./kulta

1998	Heikki Thil	yrittäjä./kulta
1999	Einari Kippa	yrittäjä./pronssi
1999	Seija Koskinen	yrittäjä./hopea
1999	Virpi Lappi	ansior./hopea
1999	Tapio Leskinen	yrittäjä./pronssi
1999	Pirjo Pakarinen	yrittäjä./hopea
1999	Pasi Reijonen	yrittäjä./pronssi
1999	Pauli Reijonen	yrittäjä./hopea
1999	Suyum Samaletdin	yrittäjä./hopea
1999	Heikki Tenhunen	yrittäjä./hopea
2000	Annikki Markkanen	ansior./hopea
2000	Savon Paino-Paperi Oy	yrittäjä./kulta
2000	Aila Tarvainen	yrittäjä./kulta
2000	Annamari Ursin	ansior./hopea
2001	Einari Kippa	ansior./hopea
2001	Leila Kärkkäinen	ansior./hopea
2001	Hilma Nyysönen	yrittäjä./timantti 30
2001	Hannu Stenroos	yrittäjä./suurristi
2001	Keijo Tarvainen	yrittäjä./hopea
2002	Aulis Maljanen	yrittäjä./hopea
2002	Raimo Vornanen	yrittäjä./hopea
2003	Ari Joutsen	yrittäjä./hopea
2003	Leila Rissanen	yrittäjä./kulta
2003	Kari Sutinen	yrittäjä./hopea
2003	Jari Tikkanen	yrittäjä./hopea
2004	Aulis Maljanen	yrittäjä./kulta
2004	Jukka Reijonen	yrittäjä./kulta
2004	Hannu Takkunen	yrittäjä./timantti 30
2005	Helli Huopalainen	ansior./hopea
2005	Helvi Koponen	yrittäjä./kulta
2006	Eero Kinnunen	ansior./pronssi
2006	Kauko Loikkanen	ansior./hopea
2006	Paavo Mikkonen	yrittäjä./timantti 40
2007	Pauli Hämäläinen	yrittäjä./timantti 40
2007	Paavo Karvinen	yrittäjä./timantti 40
2007	Heli-Maria Onkalo	ansior./hopea
2007	Sirkka Suur-Askola	yrittäjä./kulta

2008	Timo Männikkö	yrittäjä./kulta
2008	Jarmo Rajala	yrittäjä./kulta
2008	Kaija Tenhunen	yrittäjä./timantti 30
2008	Timo Tenhunen	yrittäjä./timantti 30
2009	Usko Rantala	yrittäjä./timantti 30

Lähteet

Lähteinä on käytetty vanhoja historiikkeja, erilaisia dokumentteja, kuten toimintakertomuksia, muistioita, kirjeitä yms. asiakirjoja. Lisäksi tietoa on haettu internetistä ja saatu sähköpostitse.